

INTERPELLATION 2/2011 rd

Hur ska eurokrisen åtgärdas

Till riksdagen

Bakgrund

Sannfinländarna har från första början motsatt sig att överskuldssatta euroländer ges direkt stöd utan några som helst säkerheter. För vårt land är stödpaketet orättvisa och skrämmande dyra. Alla euroländer - Finland och Luxemburg undantagna - har först överskridit den gräns för statsskulden som lagts fast i tillväxt- och stabilitetspakten. Därefter har man med stödpaketet brutit mot "no bail-out"-klausulen (artikel 125 i FEUF) och till råga på allt har Europeiska centralbanken förfarit betänkligt med avseende på förbudet att ge medlemsstaterna krediter (artikel 123 i FEUF) när den öst pengar ur egen kassa till krisdrabbade länder.

I inget skede har vi godkänt dessa åtgärder. De är oskäligen för Finland och hotar sätta även oss i en skuldfälla. Man tror att Finlands exponeringar kan uppgå till ett så stort belopp som 35 miljarder euro riskerna med ECB:s åtgärder inkluderade. Om de sex värst drabbade länderna faller, kan exponeringarna i värsta fall fördubblas. Vårt öde skulle då bli detsamma som Irlands för några år sedan efter att landet gett sina banker praktiskt taget obegränsat stöd. Risken är skrämmande stor med beaktande av att finska statens skuld är nästan uppe vid 80-miljardersstreck och den årliga statsbudgeten slutar på ca 50 miljarder euro.

Regeringen har svävat på målet när den informerat riksdagen om hur stora våra exponeringar egentligen är. Det har försvårat ledamöternas arbete och försämrat den demokratiska kontrollen. Medborgarnas förtroende för politiker och EU:s

institutioner har fått sig en törn till följd av oklara avtal, komplicerade säkerhetsmekanismer och mörkläggning av information från ECB:s sida.

Försöken att rädda situationen utan sanering av krisländernas skulder har misslyckats, eftersom de nödvändiga omstruktureringarna skulle ha gjorts för länge sedan. Nu när värld ekonomin dyker finns ingen källa till ekonomisk tillväxt som snabbt skulle ge krisländerna ett uppsving, eftersom länderna samtidigt tvingas till hårda nedskärningar och skattehöjningar. Bara genom att acceptera kalla fakta går det att bygga en framtid.

Skuldkrisen en kris för euron

Det handlar om att euron är i kris. Den gemensamma penningpolitiken har uppmuntrat vissa länder till ett oansvarslöst liv på lånta pengar. Där har billiga krediter fått såväl privat som offentlig sektor att pösa som munkar. Redan i vagnen hade euroområdet få likheter med ett optimalt valutaområde. Tvärt emot euroidealernas optimistiska visioner har obalansen (inflation, ekonomisk tillväxt, handelsbalans) mellan mer och mindre utvecklade EU-länder bara ökat under euroeran. Här ligger den primära orsaken till den pågående krisen; den gemensamma penningpolitiken har klämt åt vissa länder och gjort det svårt för dem att bedriva en ekonomisk politik.

För initierade kom krisen inte som en överraskning. Redan innan euron infördes kritiserade ledande nationalekonomer projektet för att det uteslutande byggde på politiska ambitioner och

stred mot all ekonomisk logik. Euron uppfyllde just inget av kriterierna för ett optimalt valutaområde, och redan 1992 hävdade Martin Feldstein vid Harvarduniversitetet att Europeiska ekonomiska och monetära unionen (EMU) kommer att försvåra den ekonomiska utvecklingen inom området och öka de interna konflikterna i Europa — exakt vad som skett under de senaste åren.

Feldstein var inte ensam om sin åsikt, utan även Milton Friedman och Paul Krugman, båda Nobelpristagare i ekonomi, ansåg euron vara ett ödesdigert misstag innan den ens blivit en realitet. Många andra var inne på samma linje, bl.a. professor Nouriel Roubini vid New York University, som är känd för att ha förutspått de senaste årens finanskris och som retade upp den italienske finansministern Tremont i Davos 2006 när han i ett tal framkastade att Italien kommer att gå in i en kris och lämnar euron inom en snar framtid

De negativa effekterna av euron för Finland

Hos oss har euron varit en helig ko som det varit opassande och ignorant att kritisera. Nu är det annat ljud i skällan.

Euron skulle enligt säljprospektet föra med sig ekonomisk tillväxt, stabilitet och en homogen ekonomisk utveckling. Men så gick det inte i verkligheten. Jukka Pietilä, ekonomisk expert vid Löntagarnas forskningsinstitut, har nyligen räknat ut att tillväxten i euroländerna har varit långsammare än den hade varit utan euron. Med olika mått mätt har referensländerna Danmark, Schweiz, Storbritannien och Sverige utvecklats bättre, även om Storbritannien har en stor finanskris på gång inom banksektorn. Den främsta förklaringen till skillnaden är en självständig penningpolitik, som gynnat länderna när ekonomin kärvat till sig.

Pertti Haaparanta, professor i nationalekonomi, har konstaterat att bevisbördan ligger hos dem som påstår att EMU-medlemskapet gagnar majoriteten av finländarna. Han hänvisar bl.a. till en färsk undersökning gjord av David Cook som visar att när det gäller löner har euron fått inkomstandelen att sjunka särskilt i länder som Fin-

land. Euron har med andra ord lett till att en allt större del av värdeökningen brutto hamnat i fickorna hos personer med stora kapitalinkomster. De som förlorat mest på euromedlemskapet är löntagarna, dvs. medborgarmajoriteten.

Också ute i världen har en rad ekonomiska experter efterlyst en debatt om euromedlemskapet i länder typ Finland. Exempelvis Jim O'Neill, tidigare chefsekonom hos investeringsbanken Goldman Sachs, och Matthew Lynn från tankemedjan Strategy Economics har gjort den bedömningen i offentligheten att Finland skulle vinna på att ha en egen valuta.

Förbundsstat eller självständighet

Regeringen har inte tydligt och öppet sagt hur den tänkt att läget ska åtgärdas. Såväl den föregående som den sitta regeringen har lagt upp en egen policy, men har i slutändan alltid snällt gått i Tysklands och Frankrikes ledband. Regeringen har inte erkänt det som öppet sägs på annat håll: euron fungerar inte utan en stor förbundsstat.

Utvecklingen mot en förbundsstat står ganska öppet att läsa på agendan. De euroobligationer som kommissionen föreslagit skulle befästa det gemensamma statsfinansiella ansvaret hos euroområdet. Den gemensamma finanspolitik som Tyskland driver på skulle i sin tur koncentrera budgetmakten till Bryssel. Nationalekonomer väntar sig som följande på agendan bl.a. en harmonisering av arbetsmarknadslagstiftningen, en integrering av pensionssystemen och ett sameuropeiskt skydd vid arbetslöshet. EMU kan inte bli ett fungerande valutaområde utan gemensamma riskdelningsmekanismer.

Sannfinländarna tvivlar på att en europeisk förbundsstat är den rätta vägen. Euroobligationerna skulle för Finlands vidkommande innebära avsevärt dyrare finansiella utgifter, eftersom våra offentliga finanser är de bäst skötta i euroområdet. Dessutom skulle vi tvingas bära ett ännu större ansvar för problemländerna i och med att de gemensamma skuldebrev, som i värsta fall kan gälla tusentals miljarder euro, automatiskt ökar våra åtaganden med tiotals miljarder euro.

En centraliserad budgetpolitik skulle degradera riksdagen till en filial på samma sätt som det gått för Finlands Bank. Och i det långa loppet skulle ett gemensamt fiskalsystem ändå inte fungera, eftersom EU består av i högsta grad olika kulturer och traditioner och för att unionen inte följer sina egna regler.

Det är fåfängt att tro att EU skulle anamma den finländska modellen när det gäller arbetsmarknad, socialpolitik och pensionssystem. De stora länderna härskar, Finland lyder — eller ställer sig på tvären.

Den markanta skillnaden mellan euroländerna då det gäller korruption, en effektiv administration och lagefterlevnad hör till de största hindren för en fungerande förbundsstat. Enligt Världsbankens indikatorer står Italien, Grekland, Portugal och Spanien på denna punkt närmare stater i utveckling medan Finland är det euroland som står längst från dem. Inte heller det gapet har euron lyckats överbrygga, utan t.ex. Italien har fortsatt sin färd neråt.

Sannfinländarna respekterar de beslut folket fattar, men inte de metoder eliten tillgriper när den sakta men säkert med våld försöker driva på en förbundsstat utan väljarnas välsignelse. Vi kräver att regeringen berättar öppet för folket vad den är redo att göra om krisen förvärras. Det handlar om beslut av den kalibern för Finlands självständighet att de inte får fattas i smyg och utan allmän debatt.

Beredskap måste finnas för att euroområdet splittras

Avslutningsvis är vi bekymrade över vad regeringen ämnar göra om euroområdet eventuellt splittras i en nära framtid. Det scenariot har dykt upp som ett hett diskussionsämne. Det vore ansvarslost av regeringen om den inte har en strategi för den händelse.

Exempelvis i England krävde landets finansinspektion (Financial Services Authority) nyligen att de stora bankerna ska ha beredskap för en eventuell eurokrasch. I Finland förutspår Stefan Törnqvist, vd för Ålandsbankens Asset Manage-

ment, att krisen i slutändan leder till att euroområdet splittras.

Vi kan inte längre utesluta möjligheten att euron kraschar. Finland måste fundera på en egen strategi och inte binda sig till det som de andra euroländerna väljer att göra. Tyskland har sina D-mark i gott behåll.

Vi levererar ett tydligt alternativ

Sannfinländarna har levererat ett tydligt alternativ.

För det första ska Finland sluta pröjsa på momanget. Våra risker är redan nu stora. Det är inte Finland som fått till stånd krisen. Det är inte schyst att låta de finländska skattebetalarna stå för kalaset. Finlands andel av garantierna är orättvis. Stödpaketet strider mot EU:s egna fördrag och är följaktligen omoraliska.

För det andra måste krisländernas skulder skrivas ner. Krisländerna bär på en så stor skuldbörda att de inte klarar sig utan en ordentlig nedskrivning av skulderna (haircut). Förlusterna får risktagarna stå för.

För det tredje kan en fortsatt finansiering godkännas endast om den går via IMF, utan mellanhänder såsom EFSF. Internationella valutafonden är den instans som förenar kredibilitet med erfarenhet av att lösa skuldkriser. EU saknar båda egenskaperna. De egna makthavarna har paralyserat EU totalt. Ingen erkänner att fel begåtts utan skinnet räddas inte bara på banker utan också på misslyckade politiker.

För det fjärde är det hög till att undersöka vilka våra penningpolitiska alternativ är. Sannfinländarna godkänner varken en förbundsstatspolitik eller en skuld- och inkomsttransfereringsunion med tillhörande euroobligationer.

Vi godkänner inte en ECB-ledd finansiering, där det finska folket skulle tvingas betala tiotals miljarder euro utan någon som helst demokratisk kontroll. Betalningen skulle realiseras direkt genom kapitalisering eller — ännu mer osannolikt — genom en snabbt ökande inflation.

Vi kräver också att få veta mer om det stabilitetsavtal som regeringen ordnat så vitt och brett om. Följande delbetalning av Greklandslånet är

snart aktuell; har man i London lyckats svarva ihop Finlands garantiavtal och hur ser innehållet ut? Texten måste vara klar och lättläst för att folket ska kunna bilda sig en uppfattning om beslutsfattarnas kompetens och trovärdighet.

På grundval av det ovanstående och med hänvisning till 43 § i Finlands grundlag framställer vi följande interpellation till den behöriga ministern:

Är regeringen beredd på att euron kan krascha,

ämnar regeringen låta utföra en grundlig undersökning av vilka penningpolitiska alternativ Finland har, exempelvis med modell från Sverige, Danmark, Storbritannien och Schweiz,

godkänner regeringen att riksdagens budgetmakt överförs på Europeiska kommissionen,

godkänner regeringen de euroobligationer som kommissionen föreslagit och som skulle öka finska statens lånekostnader avsevärt och automatiskt öka våra exponeringar mot krisländerna,

godkänner regeringen faktiskt att garantifondernas risker mångdubblas genom att fonderna ombildas till hedgefonder och

godkänner regeringen att krisländernas skulder åtgärdas med hjälp av sedelfinansiering från ECB?

Helsingfors den 29 november 2011

Timo Soini /saf
Anssi Joutsenlahti /saf
Vesa-Matti Saarakkala /saf
Maria Lohela /saf
Lea Mäkipää /saf
Martti Mölsä /saf
Jussi Halla-aho /saf
Juha Väättäin /saf
Kauko Tuupainen /saf
Maria Tolppanen /saf
Hanna Mäntylä /saf
Pirkko Mattila /saf
Kimmo Kivelä /saf
Ari Jalonen /saf
Tom Packalén /saf
Reijo Hongisto /saf
Pertti Virtanen /saf

Pirkko Ruohonen-Lerner /saf
Mika Niikko /saf
Kaj Turunen /saf
Reijo Tossavainen /saf
Pietari Jääskeläinen /saf
Osmo Kokko /saf
Pentti Kettunen /saf
Ritva Elomaa /saf
Laila Koskela /saf
Arja Juvonen /saf
Ville Vähämäki /saf
Juho Eerola /saf
Olli Immonen /saf
Johanna Jurva /saf
Teuvo Hakkarainen /saf
James Hirvisaari /saf